

Polisens Fjällräddning

Utgivare: Polismyndigheten
Upprättat av: Stephen Jerand, Polismästare, 2018-10-20
Diariem: Originaldokument A019.557.946/2018
Tryck: Polisen
Foto: Polisen

Innehåll

Bakgrund.....	4
Polisens fjällräddning.....	4
Uppgifter för Polisens fjällräddare.....	5
Nationell efterforskningsresurs av försvunna personer.....	5
Stil och profil	5
Krav för antagning som fjällräddare	6
Antagning och avslut som fjällräddare	6
Rekrytering av fjällräddare	7
Utrustning	7
Färdselrätt	7
Krav på fjällräddares skoter	9
Civil fjällräddningshund	9
Special räddningsgrupp - <i>Alpin</i>	11
Special räddningsgrupp - <i>Grotta</i>	11
Gruppchef och insatsledare	11
Ersättningsavtal	11
Ersättning för skada på skoter och utrustning	11
Arbetsmiljöansvar	11

Bakgrund

I lag (2003:778) om skydd mot olyckor och förordning (2003:789) om skydd mot olyckor anges att Polismyndigheten ansvarar för statens skyldigheter vad avser Fjällräddningstjänst och efterforskning av försvunna personer i andra fall.

Polismyndigheten har inte egna resurser för att hantera det operativa fjällräddningsansvaret. Polismyndigheten har sedan flera år valt att rekrytera, utbilda, utrusta och öva fjällräddare för att ingå i Polisens Fjällräddning.

Fjällräddarna är på frivillig basis medlemmar i SVEFRO¹. Samtliga fjällräddare och civila hundförare är medlemmar.

Polisens Fjällräddning omfattar ca 400 fjällräddare fördelade på ett 30-tal enheter i Norrbotten, Västerbotten, Jämtland och Dalarna.

Inom Polismyndigheten hanteras det nationella samordningsansvaret av polisregion Nords operativa enhet inom gruppen Räddningstjänst. Gruppchefen bär det nationella ansvaret under regionspolischefen.

Polisens fjällräddning

Målsättningen är, att med kompetensutveckling, hålla en hög professionell nivå på Polisens Fjällräddning. Varje operativ insats ska präglas av ett säkert, snabbt ingripande med hög nivå på de inledande hjälpande åtgärder som krävs.

Polisens Fjällräddning bär särskild uniform som utgör beviset för att fjällräddaren är utbildad, övad och godkänd som fjällräddare. Polisens Fjällräddning omfattar även civila fjällräddningshundar utbildade i lavinsök och barmarkseftersök.

Specialräddningsgrupper

Inom Polisens Fjällräddning finns även specialräddningsgrupperna *Alpin* och *Grotta*.

- *Alpin* med kompetens inom alpina förhållanden med inriktning på svår terräng såsom höga höjder, klippor, stup, schakt, vindkraftverk, isväggar m m.
- *Grotta* med förmåga att inom fjällområde utföra grotträddning.

Polisens Fjällräddning är i kärnverksamheten nära förankrad i Polisens hundtjänst och operativa ledning samt Polisflyget. Polisens Fjällräddning är även en resurs vid efterforskning av försvunnen person i andra områden än fjällterräng.

¹ Svenska Fjällräddarnas Riksorganisation

Uppgifter för Polisens fjällräddare

Under ledning av Polisens räddningsledare utföra fjällräddningsinsatser.

- Att ha beredskap i de fall Polisen bedömer behov av detta och fjällräddaren har möjlighet att ingå.
- Att upprätthålla en hög lokalkännedom inom det område fjällräddaren verkar inom.
- Fjällräddaren har möjlighet att, med sin färdselrätt, vid sidan av uppdrag, lokalisera sig även inom förbudsområden.
- Obligatoriskt deltagande i övningar och utbildningar som organiseras av Polisens Fjällräddning.
- Minst 16 timmar utbildning per år, fördelat på sommar och vinter.
- Att ansvara för att Polisens Fjällräddning har aktuell adress, telefon/mobilnummer/e-postadress eller annan larmväg.
- Att vara en god företrädare för Polisens Fjällräddning med starka värdegrunder och ansvarstagande. Detta baserat på Polismyndighetens värdegrund

Nationell efterforskningsresurs av försvunna personer

Sedan den 1 januari 2018 är Polisens Fjällräddning en nationell resurs för efterforskning av försvunnen person även utanför fjällterräng som samtliga polisregioner kan begära stöd av.

Begäran om stöd ställs till regionledningscentralerna till polisregionerna Nord eller Bergslagen.

Stil och profil

Polisens varumärke i samhället bygger på ett starkt förtroende från medborgarna, varför uppdraget ska utföras enligt Polismyndighetens värdegrund.

Polisens Fjällräddning möter medborgarna under svåra förhållanden vilket ställer höga krav på professionell hantering och bemötande

Att vara godkänd fjällräddare innebär ett bärande av ett högt förtroendekapital som företrädare för Polisen.

Engagerade

med ansvar och respekt. Vi tar ansvar för vår uppgift och värnar om allas lika värde.

Effektiva

för resultat och utveckling. Vi är fokuserade på resultat, samarbete och ständig utveckling.

Tillgängliga

för allmänheten och för varandra. Vi är hjälpsamma, flexibla och stödjande.

Polisens värdegrund

Krav för antagning som fjällräddare

Ålder:

- Mellan 18 - 65 år, kopplat till reglerna om tjänsteplikt i Lag(2003:778) om skydd mot olyckor.

Skoter:

- Behörighet att framföra skoter.
- Inneha driftsäker skoter som är lämpad för fjällräddning.

Geografiskt område:

- Ortsboende eller boende i det område där du mest kommer att verka i.
- Ingående kännedom om de geografiska områden där aktuell fjällräddningsgrupp verkar.

Personliga egenskaper och kompetens:

- Initiativförmåga och kreativitet.
- Samarbetsvillig och hög social kompetens för att fungera i en grupp även under svåra förhållanden.
- Förstå innebörden av uppdragstaktik och att gruppchef, insatsledare vid behov utfärdar order.
- Ha god hälsa och kondition.
- Medveten om att deltagande i Polisens Fjällräddning kan innebära uppdrag som kan medföra stora fysiska och psykiska påfrestningar.
- I sitt uppdrag känna till och följa Polismyndighetens värdegrund.

Övrigt:

- Accepterad/rekryterad av aktuell fjällräddningsgrupp som fjällräddare.

Antagning och avslut som fjällräddare

Antagning som fjällräddare innebär en uppdragsanställning.

Polisens Fjällräddning² beslutar om antagning av en fjällräddare. Detta sker normalt i samråd med den grupp som aktuell person skall placeras i. Beslutet kan vara tidsbegränsat eller tills vidare. Beslut om fortsatt anställning kan viss tid förlängas automatiskt om inte annat beslut meddelats minst en månad före periodens utgång.

En fjällräddare kan kvarstå i Polisens Fjällräddning så länge hon/han uppfyller kraven för antagning som fjällräddare. Till detta krävs ett obligatoriskt deltagande på övningar/utbildningar och även deltagande på operativa uppdrag.

Vid fyllda 65 år avslutas uppdraget och fjällräddaren lämnar verksamheten. Följer tjänstepliktens åldersspann (18-65 år). Tilldelad utrustning ska återlämnas till Polisen då uppdraget upphör.

2 Polisens Fjällräddning är en del av Polismyndigheten och fattar som arbetsgivare besluten.

Rekrytering av Fjällräddare

Polisens Fjällräddning ansvarar för rekryteringen och beslutar om godkännande efter samråd med aktuell grupp. Det är viktigt att fjällräddarna aktivt föreslår nya lämpliga medlemmar till gruppen

Polisens Fjällräddning kan också föreslå nya medlemmar, men det är viktigt med en dokumenterad förankring i aktuell grupp. Detta samspel är viktigt utifrån att uppdragen ställer stora krav på samarbets- och prestationsförmåga. Gruppmedlemmarna är ur säkerhetssynpunkt starkt beroende av varandra.

- Fjällräddarna föreslår fortlöpande nya rekryter, som inledningsvis ska informeras om verksamheten och innehållet i detta policydokument.
- Rekryter ska ställa upp utan ersättning på utbildningar/övningar för att erhålla erfarenhet. (Dock max 24 månader) Medverkar en rekryt i ett uppdrag ska ersättning utgå enligt avtal.
- Rekryter ska ha möjlighet att tillsammans med godkänd fjällräddare, ha möjlighet att färdas på egen skoter i samband med rekognoceringsturer enligt färdselrätten.

Utrustning

Polisen ansvarar, utifrån ett arbetsmiljöperspektiv, för fjällräddarnas personliga utrustning och grupputrustning, enligt upprättad förteckning.

I särskild ordning samråder representanter från SVEFRO och Polisens Fjällräddning om innehållet i utrustning. Utrustningslistan revideras årligen i samråd med SVEFRO.

Fjällräddaren tillhandahåller skoter/fyrhjuling, flakkälke, släpvagn samt personlig utrustning som kängor, handskar och underställ.

Färdselrätt

Färdselrätten regleras i Terrängkörningsförordning (1978:594). I förordningen anges fjällräddningen som betyder Polisens Fjällräddning.

En fjällräddare har rätt att köra skoter i områden där det är förbjudet för allmänheten. Det innebär ett särskilt ansvar för miljön, flora, fauna och renskötsel.

Färdselrätten innebär en ansvarsfull möjlighet för fjällräddare att upprätthålla en god lokal kännedom i de delar av fjällvärlden som fjällräddaren verkar inom.

Färdselrätten ska nyttjas med gott omdöme och en stor portion av sunt förnuft.

Följande gäller vid nyttjande av färdsele rätt utanför operativa insatser:

- Kontakta Polisens Regionsledningscentral (RLC) både vid start och avslutande av rekognoseringsfärden.
- Medför tilldelad RAKEL station påslagen.
- Fjällräddaruniform skall bäras.
- Bevis på godkännande som fjällräddare skall medföras tillsammans med körkort.
- Fjällräddarmärket ska vara synligt på skotern samt monterad synlig säkerhetsvimpel.
- Av säkerhetsskäl bör en lämplig följeslagare följa med på egen skoter. Följeslagaren kan vara en kommande rekryt, följeslagaren ska väljas med förnuft.
- Tveka inte att biträda besökare i fjällvärlden om tillfälle ges.
- Funktionsprova hjälptelefoner på plats.

Utöver detta har Länsstyrelserna möjlighet att, enligt gällande lagstiftning, utfärda regler för färdsele rätt i nationalparkerna och naturreservaten.

Krav på fjällräddares skoter

Polisens Fjällräddning ställer, utifrån säkerhetsskäl, stora krav på en fjällräddares skoter, som ska vara lämplig för verksamheten enligt följande:

- Bruks- eller standardmaskin.
- Bred- eller långbandare.
- Driftsäker, innebärande ett ansvar att regelbundet serva skotern samt ha en fullvärdig försäkring.
- Försedd med kraftig draganordning (dragkrok).
- Utrustad med flakkälke.
- Utrustad med yxa, snöspade, skidor eller snöskor.
- Fjällräddaren ska under färd medföra sin personliga skyddsutrustning typ isdubbar, sond, vindsäck, trans-civier m m.

Civil fjällräddningshund

Civil fjällräddningshund med förare är att betrakta som ett ekipage och skall ha minst en årlig utbildning avseende sök i lavin. Ekipaget ska prövas och godkännas varje år (C-avtal).

Civil fjällräddningshund utbildas även i efterforskning av försvunnen person både inom och utanför fjällterräng (E-avtal).

Ekipaget ska tillhöra en lämpligt geografisk fjällräddningsgrupp för att få en relation till hela Polisens fjällräddningsutbildning och övningsverksamhet.

Föraren av civil fjällräddningshund ska tilldelas fjällräddaruniform. Hunden ska bära tjänstetecken.

I det fall föraren inte är ordinarie fjällräddare i en fjällräddningsgrupp, finns inget krav på egen skoter och ej heller färdsele rätt. Omvänt, som ordinarie fjällräddare i en fjällräddningsgrupp, finns både skoterkrav och färdsele rätt.

Följande krav gäller:

- Civil fjällräddningshund med förare rekryteras genom Polisens Fjällräddning i samverkan med områdesansvarig för Hundverksamheten på aktuellt Polisområde.
- Enheten skall prövas enligt utfärdad prövningsordning och godkännas innan operativ verksamhet.
- Enheten ska delta i obligatoriska utbildningar och övningar som organiseras av Polisens Fjällräddning.
- Enheten ska ha fullvärdiga försäkringar.
- Civil fjällräddningshund skall vara lägst C-kontrakterad.

Special räddningsgrupp - *Alpin*

Inom Polisens Fjällräddning finns förmågan att verka inom alpina områden m m. Inom Polisens Fjällräddning finns denna förmåga och resurs i Kiruna och Östersund.

Grupperna ska ha enhetlig, modern utrustning och utbildning. Gruppen ska ha personlig klädsel som är verksamhetsanpassad, men i färgsättning liknar fjällräddaruniformen.

Medlem i specialräddningsgrupp har inget krav på sig att inneha skoter.

Rekrytering till specialräddningsgrupp sker via Polisens Fjällräddning i samverkan med gruppchef vid Specialräddningsgruppen. Gruppens medlemmar ska vara aktiva i rekryteringen.

Gruppmedlem ska vara verifierad klättrare med högt säkerhetstänkande vilket är avgörande då denna grupp ofta utför operativa insatser under synnerligen svåra förhållanden.

Special räddningsgrupp - *Grotta*

Inom Polisens Fjällräddning finns förmågan utföra operativa insatser i grottmiljö. Specialräddningsgrupp med denna kompetens och förmåga ska finnas inom fjällområden som har grottor.

Specialräddningsgruppen ska ha årlig utbildning under lämplig tidpunkt för att hålla en hög förmåga för omhändertagande och transport av skadad person i grotta.

Vad gäller krav på skoter och rätt till färdselrätt, gäller samma som angetts för specialräddningsgrupp *-Alpin*.

Gruppchef och insatsledare

- Polisens Fjällräddning utser lämpliga godkända/erfarna fjällräddare till gruppchefer.
- Polisens Fjällräddning utser insatsledare och ansvarar för att dessa tar lämplig utbildning för uppdraget.
- Regionsledningscentralen (RLC) utser insatsledare vid operativ insats.

Ersättningsavtal

Godkänd deltagare i Polisens Fjällräddning har rätt till ersättning för operativa insatser och deltagande i utbildning/övning. Även vid beredskap utgår ersättning samt för nyttjande av egen skoter, släpvagn. Om annat fordon ska brukas, ska räddningsledare ha fattat beslut om detta; beslutet ska dokumenteras.

Ersättningsavtalet förhandlas i särskild ordning med SVEFRO och Polisen som parter. I gällande avtal finns regler för ersättning avtalat och godkänt i samråd med SVEFRO.

Ersättning för skada på skoter och utrustning

Ersättning till enskilda regleras i förordning (2003:789) om skydd mot olyckor, 7 kap. bestämmelser om ersättning.

Om skada på skoter eller annan utrustning uppkommer vid operativ insats, reglerar Polisen de kostnader som inte täcks av försäkring. Som tidigare angetts, har en fjällräddare ansvar att hålla en fullvärdig försäkring för sin utrustning. Efter skadeutredning kan Polisen ersätta självriskan, dock med högst 5000 kr.

Om skada uppkommer, ska skadan omgående rapporteras till verksamhetsutvecklare. Denne har ett ansvar att meddela aktuell räddningsledare om förhållandena. Regionsledningscentralen (RLC) ska dokumentera skadan på aktuell händelserapport så att uppföljning kan ske.

Skador som härleds till bristande underhåll eller på detaljer som är förbrukningsmateriel ersätts inte.

I varje uppkommen situation sker en särskild prövning utifrån den unika händelsen, i samråd med verksamhetsutvecklaren.

Skador vid nyttjande av färdselrätt i rekognosceringssyfte ersätts inte.

Arbetsmiljöansvar

Polisen bär arbetsmiljöansvaret vid anlitande av en fjällräddare. Vid skada eller tillbud ska Polisens rapporteringssystem användas vid dokumentation av skada eller tillbud.

Polisen ska ansvara för att fjällräddarna är försäkrade under uppdrag, utbildning och övning

Denna folder baseras på ett dokument för Polisens Fjällräddning som är framtaget i samverkan med företrädare för SVEFRO och Polisens Fjällräddning vid Polisens operativa enhet, Polisregion Nord. Dokumentet revideras årligen för att hålla en hög verksamhetsanpassning.

Stephen Jerand
Polismästare

Rickard Svedjsten
Ordförande SVEFRO

